

Store udfordringer for scenekunstbranchen pga. coronakrisen. Scenekunstaktører forudser alvorlige og langvarige negative konsekvenser!

Oplæg fra task force bestående af scenekunstorganisationerne: Scenekunstproducenter i Danmark, De Frie Koreografer, Uafhængige Scenekunstnere, Brancherådet for scenedans, Projektcentret i Dansehallerne, Performing Arts Platform (Aarhus) og Udviklingsplatformen for Scenekunst (København).

Resumé

Justering af eksisterende hjælpepakker er nødvendige. Med få justeringer kan I som Regering og Folketing hjælpe scenekunstbranchen igennem en krise- og genetableringsfase, samtidigt med, at kulturen fortsat indtænkes aktivt i demokrati og samfund. Kunsten er del af både ytringsfrihed og demokrati, derfor må kunsten tænkes ind i den samlede samfundsløsning og ikke placeres uden for behovspyramiden.

Konkrete løsninger

Det er positivt, at regeringen rækker ud til selvstændige, freelancere og kunstnere gennem sine hjælpepakker. Nogle er umiddelbart dækket ind af den hjælp, som Regering og Folketing er blevet enige om med arbejdsmarkedets parter. Problemet er dog, at kriterierne for at kunne modtage støtten ekskluderer de fleste aktører fra den frie scenekunst. Altså den del af værdikæden der tæller professionelle kompagnier, som turnerer Danmark og verden rundt med eftertragtede professionelle produktioner inden for børneteater, dans, performance, musikteater, nycirkus, drama og andre udtryk.

Vi vil meget gerne forklare og gennemgår her de forskellige udfordringer:

Midlertidig lønkompensation for lønmodtagere

Denne aftale – indgået mellem regeringen, arbejdsgiverorganisationerne og lønmodtagerorganisationerne med det mål at sikre lønmodtagere, også i foreninger, fonde og selvejende institutioner, mod afskedigelser – vil ikke være en reel mulighed for mange af landets scenekunstinstitutioner på grund af kravet om, at mindre end halvdelen af institutionernes ordinære driftsudgifter må være dækket af offentlige tilskud. De fleste scenekunstinstitutioner/-organisationer vil ikke kunne møde dette krav. I nogle tilfælde kan det tillige være forskelligt fra år til år, hvorvidt den enkelte institution/organisation ligger over eller under denne 50% grænse.

På trods af den kernestøtte, der ligger i offentlige driftsmidler – selv ved en andel på 50% eller lidt mere – står mange af kompagnierne til at få deres økonomi smadret, når billetindtægterne pludseligt forsvinder. Disse kompagnier vil ikke kunne benytte lønkompensationsordningen til at fastholde de få fastansatte, de har, eller honorere de øvrige kontraktlige ansættelser (typisk en kunstnerisk leder og måske en producent), da denne ordning ikke kan benyttes, som den aktuelt er indrettet.

Kompensation til små selvstændige med cvr-numre ved omsætningsnedgang

Denne aftale, som har til formål at sikre overlevelse for små og mellemstore virksomheder med maksimalt ti fuldtidsansatte, samt enkeltmandsvirksomheder, vil heller ikke hjælpe mange scenekunstaktører eller supporterende kulturarbejdere.

Adgang til denne ordning forudsætter en normal omsætning på mindst 15.000 kroner i gennemsnit pr. måned. Virkeligheden for mange af de små virksomheder med cvr-nummer i scenekunstbranchen er dog, at omsætningen ligger under dette niveau.

I tillæg er der her en klausul om, at virksomhedsejer skal eje mindst 25% af virksomheden og selv arbejde i virksomheden. Rigtigt mange af de små scenekunstgrupper/-kompagnier med cvr-nummer er organiserede som teaterforeninger, hvor der ikke foreligger et ejerskab som skitseret.

Kompensation til selvstændige og freelancere uden cvr-numre

Denne hjælpepakke giver mulighed for, at selvstændige uden cvr-nummer, kan få dækket 75 % af deres forventede B-indkomst tab som følge af coronakrisen. Udfordringen er også her, at ordningen kun dækker personer med B-indkomst på minimum 180.000 kr. i 2019, svarende til mindst 15.000 kr. månedligt i gennemsnit. Som påpeget af flere af de øvrige fagforbund har en meget stor andel af freelance kunstnere – altså også scenekunstnere – uanset om de har cvr-nummer eller ej – faktisk en gennemsnitlig indkomst, som ligger under det krævede niveau på 180.000 kr. i 2019.

Mange freelance scenekunstnere har – i lighed med freelance kunstnere inden for andre kunstarter – en ”kombinationsindkomst”, som f.eks. kan bestå af en blanding af indtægter i deres enkeltmandsvirksomhed med cvr-nummer (f.eks. foredrag og kurser) samt lønindkomster fra kunstneriske kontrakt- eller projektansættelser (tidsbegrænsede) på deres cpr-nummer. Dette bevirker, at den enkelte kunstner vil have en for lille indtægt i både deres cvr-nummer og i deres freelance beskæftigelse, til at kunne få adgang til disse ordninger.

Samlet set må vi konstatere, at store dele af scenekunstheden ikke bliver omfattet af regeringens hjælpepakker. Vi håber og tror, at dette ikke er intentionen, men en uheldig konsekvens af, hvordan disse tiltag er skruet sammen i Erhvervsministeriet. Vi beder derfor Kulturministeriet og kulturordførerne om at sikre, at en større forståelse af kunstnerne og de små scenekunstaktørers økonomi lægges til grund for en justering af ordningerne, så også de kan få adgang til de nødvendige kompensationer.

Når det gælder kravet om indtægt på minimum 180.000 kr. betyder det, at kunstnere og kulturarbejdere med lave indtægter ikke dækkes af pakkerne, og det kan umuligt være intentionen.

Perspektivering af branchens vilkår

Konsekvenserne af myndighedernes nedlukning af samfundet som følge af coronakrisen er langtrækkende for scenekunsten. Hele værdikæden inden for scenekunsten er truet af kollaps. Situationen rammer hårdt og ødelæggende både blandt teaterinstitutioner, grupper, kompagnier og enkeltkunstnere eller supporterende kulturarbejdere, der arbejder organiseret som freelancere, små teaterforeninger og mikrovirksomheder.

Scenekunstbranchens allerstørste styrke er nærværet og liveoplevelsen. Derfor var det også én af de første brancher, der fulgte regeringens opfordringer til at undgå større forsamlinger, for at bakke op om den nødvendige krisehåndtering i Danmark. Men hele scenekunstbranchens værdikæde bliver selvsagt ramt hårdt, lige midt i teatrenes højsæson, både for præsentation og produktion. Især det frie felt bliver ramt, fordi det er en del af branchen, der i højere grad navigerer på et ikke formelt organiseret grundlag.

Scenekunsten har brug for en krise- og genetableringsfase

Når forsamlingsforbuddet er ovre, vil der være mange nye produktioner og etablerede navne, der er sat ud af spil. Scenekunstbranchen vil være ekstra hårdt ramt nu og de kommende år på grund af kunstformens

lange produktions- og forberedelsestider. I genetableringsfasen kommer scenekunsten – sammen med det øvrige kultur- og sportsliv – til at stå over for en ny stor udfordring – og et ansvar i forhold til publikum – hvor det gælder om at genopbygge tilliden til at være deltagende i større menneskeforsamlinger. Derfor er det vigtigt at arbejde med både en krisesikrings- og en genetableringsfase. Kunsten er et vigtigt element i forhold til både ytringsfrihed og demokrati, derfor må kunsten tænkes ind i den samlede samfundsløsning og ikke placeres som en rest i en behovsanalyse.

For at sikre et rigt og diversst scenekunstlandskab på den anden side af undtagelsestilstanden, er et solidarisk fokus vejen frem. Smittekæden må brydes, mens værdikæder opretholdes. Hvis der er svage led, kan der ske uoprettelig skade. Derfor må alle kapaciteter være del af løsningen. Samtidigt har det været en stærk værdi i det danske samfund, at have en mangfoldighed af kunst, som rækker ud over sociale klasser og når mange grupper i samfundet. Hvis der ikke også bliver holdt en hånd under den danske scenekunst med de løsninger og hjælpepakker, vi etablerer nu, risikerer vi at ende i en situation, hvor scenekunsten kun er for dem, der har råd til den.

Bevar cirkeløkonomien i kulturkredsløbet

Københavns Kommune og Odense Kommune har besluttet at straksudbetale alle tilskud for resten af sæsonen 2019/20 og gøre tilskud for næste sæson tilgængelige allerede fra juni 2020. De opfordrer herudover til at betale kunstnerne, så pengene bliver i kredsløbet. Det er vigtigt, at støttegivere opfordrer til, at alle aftaler, der ikke kan gennemføres på grund af coronasituationen, flyttes til et senere tidspunkt – enten i indeværende sæson eller til kommende sæsoner. Hvis der ikke kan laves en ny aftale, må parterne lave en økonomisk aftale, der tilgodeser både spillested og kunstnere. Dette gælder kommuner, biblioteker, og alle, der præsenterer scenekunstproduktioner. Kulturministeren kan hjælpe nu ved at opfordre til, at kulturmidler bliver i kulturkredsløbet, blandt andet ved at midler fra f.eks Statens Kunstfond ikke kræves tilbagebetalt.

International eksport af dansk scenekunst

Den internationale eksport af danske scenekunstproduktioner for både et børne- og voksenpublikum har hidtil ikke været nævnt i diskussionerne. Især de mindre og mellemstore turnékompanier samt agenturer, der arbejder internationalt, er hårdt ramt netop nu af aflysninger og rejseforbud. Vi anbefaler, at støttegivere bibeholder bevillinger i sæson 2019/20 og ikke kræver dem tilbagebetalt, samt at der oprettes en kompensationsfond for tabt international turnévirkosomhed.

Aktørerne sidder lige nu med udgifter til internationale turnéer, aflyste internationale residenser, konferencer og scenekunstmøder, uden at de har haft mulighed for at komme afsted og levere arbejdet. Med konkrete håndsregninger, som at fastholde tildelte bevillinger, ville vi kunne bevare og krisestabilisere turnékompanier og agenturer i Danmark, der dygtigt har udviklet internationale relationer og kompetencer gennem årtier – og i praksis har udøvet kulturdiplomati for Danmark.

Hvad er det for scenekunstoplevelser, vi ikke vil gå glip af?

Og så er det godt at spørge, hvad er det for en slags scenekunst, man gerne vil have? Hvordan skal kunst og kulturlandskabet se ud? Hvad er det for scenekunstoplevelser, vi ikke vil gå glip af fremover? Derfor er der behov for specifikke aftaler for scenekunstoprådet i Danmark, der tager hensyn til scenekunstens reelle produktionsvilkår og processer.

Undersøgelse af konsekvenserne af coronakrisen

Som svar på Kulturministerens opfordring til mere viden om konsekvenserne af Covid-19 betingede lukninger og aflysninger har organisationerne Udviklingsplatformen for Scenekunst, Performing Arts Platform, den nystartede forening for Scenekunstproducenter i Danmark samt Uafhængige Scenekunstnere og De Frie Koreografer indsamlet informationer om, hvilke konsekvenser krisen har for scenekunstaktørerne i det frie scenekunsthelt. Formålet har været at skabe et helt nødvendigt og tidssvarende overblik over konsekvenserne af den aktuelle situation, for på bedst mulige måde at kunne understøtte arbejdet med at etablere de støttemuligheder og den rådgivning, som feltet har behov for. Undersøgelsen har været åben i fire dage fra 21. til 25. marts 2020 og genereret 188 svar. Alle der har besvaret undersøgelsen, er påvirkede af coronakrisen. Svarene reflekterer også mangfoldigheden i, hvordan scenekunstbranchen er organiseret med ca. 30% producerende teatre, 40 % selvstændige eller lønmodtagere uden cvr-nummer og ca. 12% der er selvstændige med eget cvr-nummer, mens 8 % er selvproducerende kunstnere uden cvr-nummer som er administreret via Projektcentret i Dansehallerne.

Tab på 12,1 million kroner

Respondenterne står samlet til at tabe indtægter på tilsammen kr. 12,1 mio. kr. fra blandt andet tabte billetindtægter, salg af forestillinger i Danmark og internationalt, undervisningsopgaver og andet. Samtidig har respondenterne allerede afholdt eller forpligtende udgifter på over 9,7 mio. kr. til f.eks. kontraktlig aftalte lønninger, lokaleleje og andre faste udgifter samt rejser, på projekter, der ikke bliver realiseret på grund af Covid-19 og derfor ikke genererer den nødvendige indtægt eller giver de forventede resultater. De enkelte tab varierer selvsagt meget, fra de helt små beløb til kompagnier der står til at tabe kr. 745.000 kr. pga. en kollapset national turné.

I tillæg til de umiddelbare økonomiske tab, fører nedlukningen til, at fremtidige markedsmuligheder svinde ind. Rigtigt mange af besvarelsene handler om aflysninger af festivaler, hvor scenekunstaktørerne skulle have præsenteret forestillinger for et købedygtigt publikum af presenters, festivalledere og teaterledere. Flere skriver, at de er utroligt afhængige af disse festivaler og platforme for at nå et både nationalt og internationalt publikum – og ikke mindst mulige opkøbere af forestillinger – og for mange vil den aktuelle situation betyde en lang periode uden internationale udvekslinger. Aflysningen af April-festivalen for børneteater er et godt eksempel. På festivalen skulle 119 danske teatre have vist 174 forskellige forestillinger (700 enkelt-opførelser i alt). Mange af disse teatre baserer hele deres kommende sæson på salg af forestillinger på netop denne festival, og konsekvenserne på mellemlangt sigt er næsten uoverskuelige.

Det skal også lægges til at kun 14 af de 188 respondenter vurderer at de kan få kompensation under de ovennævnte hjælpepakker.

Konklusion – vidtgående konsekvenser

Kendetegnet for de frie scenekunstnere er, at de organiserer sig fra projekt til projekt. I disse tider, hvor alt lukker ned og aflyses, står de med en minimal modstandskraft. Det betyder, at de kan sættes uden for arbejdsmarkedet og kan ende på dagpenge eller kontanthjælp. Med få justeringer kan I som Regering og Folketing hjælpe dem igennem krisen og genetableringsfasen, samtidig med, at kulturen fortsat indtænkes aktivt i demokrati og samfund.

Kunstnerne i Danmark er ikke en passiv elitær samfundsgruppe. De er aktive øjenvidner, der fortolker den samtid, vi lever i. Deres kvaliteter, produktioner og udtryk er uundværlige og vitale for samfundets sammenhængskraft. Hvis scenekunstheltet og dets supporterende samarbejdspartnere presses ud i uopretteligt skadelige valg nu på grund af huller i relevante hjælpepakker, kan det få vidtrækkende konsekvenser for det danske samfund og den danske samfundsmodel.

Dette dokument kan med fordel læses i forlængelse af offentlige indlæg og indspark fra Dansk Artistforbund og Dansk Forfatterforening, der peger på lignende problemstillinger – og som vi støtter op om.

Yderligere information eller uddybning kan fås ved henvendelse til:

Performing Arts Platform ved daglig leder Charlotte Mors, charlotte@theplatform.dk, tlf. 26 83 59 09 og Administrator og rådgiver Jens Christian Jensen, jcj@theplatform.dk, tlf. 30 53 10 35

Udviklingsplatformen for Scenekunst ved daglig leder Egil Bjørnsen egil@udviklingsplatformen.dk, tlf. 30 42 56 40 og producent Aline Storm, aline@udviklingsplatformen.dk, tlf. 29 91 04 34

De Frie Koreografer, repræsenteret ved kunstnerisk leder for Gazart Tali Rázga, de.frie.koreografer@gmail.com, tlf. 26 84 82 39

Uafhængige Scenekunstnere, repræsenteret ved skuespiller og konsulent Henriette Rosenbeck, info@scenekunstnere.dk, tlf. 20 72 02 92

Projektcentret i Dansehallerne, Projektleder Anne Mai Slot Vilmann, asv@dansehallerne.dk, tlf. 93 63 42 90 og Administrator Patrick Ian Renton, pir@dansehallerne.dk, tlf. 33 88 80 09

Brancherådet for scenedans, repræsenteret ved kunstnerisk leder for Don Gnu Jannik El-kær, don@dongnu.dk, tlf. 26221550

Scenekunstproducenter i Danmark:

Lene Bang Henningsen, Lene Bang Org./medstifter af Scenekunstproducenter i Danmark direct@lenebang.org, tlf. 22 56 02 69

Karen Toftegaard, WILDTOPIA/medstifter af Scenekunstproducenter i Danmark, karen@wildtopia.dk, tlf. 22 98 6743

Sigrid Aakvik, Between Music/medstifter af Scenekunstproducenter i Danmark, sigrid@betweenmusic.dk, tlf. 40 79 11 58

